

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 5. prosince 2024

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

KUDY A JAK ČLOVĚK OPUSTIL AFRIKU? NOVÉ ARCHEOLOGICKÉ OBJEVY VYPLŇUJÍ BÍLÁ MÍSTA NA MAPĚ ARÁBIE

Nová studie mezinárodního týmu vědců zveřejňuje první důkazy o středopaleolitickém osídlení v oblasti Huqf ve středním Ománu. Objev rozšiřuje již známé záznamy o pravěkém osídlení v tomto regionu. Výzkum publikovaný v časopise *Antiquity* se zaměřuje na dvě nové archeologické lokality – Wadi Baw 3 (WB3) a 4 (WB4), kde byly nalezeny kamenné artefakty charakteristické zejména pro období středního paleolitu. Vytvořili je pravděpodobně lidé, kteří oblast obývali v období poslední doby meziledové, tedy asi před sto třiceti až osmdesáti tisíci lety.

Archeologické lokality měli experti v této oblasti již poměrně dobře zdokumentované. Většina z nich však spadá do pozdního paleolitu a neolitu, tedy do období zhruba před dvanácti až pěti tisíci lety. Pozdně paleolitické artefakty se nacházely i v obou nově zdokumentovaných lokalitách, avšak mezi nimi byly i artefakty středopaleolitického stáří, včetně levalloiských jader – technologie typické pro toto období, které byly ve středním Ománu objeveny vůbec poprvé.

Vzhledem k tomu, že se ona místa nacházejí na povrchu pouště, není možné je přímo datovat konvenčními metodami. Stáří tedy muselo být určeno na základě technologického a typologického srovnání s jinými oblastmi. Mezinárodní tým vědců se však při chronologickém řazení nálezů nesoustředil pouze na analogie ze vzdálených oblastí, ale studoval i míru zvětrání na povrchu artefaktů. Různá úroveň mechanického i chemického zvětrání totiž naznačuje, že některé artefakty byly vystaveny vnějším přírodním vlivům déle než jiné, a mohou tedy charakterizovat různé fáze osídlení. Přítomnost malého núbijského levalloiského jádra v lokalitě Wadi Baw 4 (WB4) naznačuje kulturní vazby na takzvaný núbijský technokomplex, technologický styl výroby kamenných hrotů známý z jižního Ománu, Afriky a Levanty z dob asi před sto tisíci lety, kdy byla Arábie stále ještě zelená.

Pochopení migrací

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 97 0812

Pavla Růžičková
Archeologický ústav AV ČR, Brno
ruzickova@arub.cz
+420 723 026 765

Zajímavé však je, že velká část zkoumaného středopaleolitického souboru artefaktů by v středopaleolitických lokalitách v Jižním Ománu působila spíše cizorodým dojmem a vykazuje více paralely s materiálem nalezeným Saúdské Arábii a Spojených arabských emirátech. Skutečnost lze interpretovat tak, že tento region byl kulturně a geograficky oddělen od ostatních oblastí. Ve vlhčích obdobích sem mohly sporadicky zavítat populace z jihu a severu. K potvrzení hypotézy je zapotřebí ještě dalšího výzkumu.

Nové poznatky přispívají k širšímu pochopení prvních migrací moderního člověka mimo Afriku a jeho adaptace na klimatické změny na Arabském poloostrově v pozdním pleistocénu. „Výzkum zároveň připomíná, že je chybou si tyto migrační vlny představovat jako jednoduché šipky na mapách. Šlo zjevně o mnohem komplexnější proces adaptací, kulturních a geografických separací a znovu setkání,“ říká hlavní autor studie Dominik Chlachula z Archeologického ústavu AV ČR, Brno.

Výzkum vedla Univerzita La Trobe z australského Melbourne ve spolupráci s vědci z Univerzity v Tübingenu, Archeologických ústavů Akademie věd ČR v Brně a v Praze, Ústavu jaderné fyziky Akademie věd ČR, Oxford Brookes University, University of Adelaide, CENIEH Burgos a s povolením Ministerstva památek a cestovního ruchu Sultanátu Omán. Výzkum podpořila Australská výzkumná rada.

Publikace:

Chlachula, D., Hilbert, Y. H., Garba, R., Parton, A., Arnold, L., Alsop, D., Duval, M., & Meredith-Williams, M. (2024). Evidence of Middle Palaeolithic human occupation in south-central Oman. *Antiquity*. Published online 2024:1-8. (2024). <https://doi.org/10.15184/aqy.2024.198>

Více informací:

Mgr. Dominik Chlachula
Archeologický ústav AV ČR,
chlachula@arub.cz
+420 601 542 901

Fotogalerie:

Lokalita Wadi Baw u města Duqm, střední Omán, Kredit: Roman Garba

Núbijské levalloiské jádro. Kredit: Roman Garba

První autor studie Dominik Chlachula (ARÚB AV ČR) s unikátním nálezem.
Kredit: Roman Garba

Krajina v oblasti Duqm je bohatá na suroviny pro výrobu kamenných nástrojů.
Kredit: Roman Garba